

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии шурои диссертационии 6D.KOA-021-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оид ба диссертасияи Султанзода Заррина дар мавзуи «Хусусиятҳои сохторӣ-семантиқӣ ва тарҷумавии воҳидҳои фразеологӣ дар «Тарҷумаи Тафсири Табарӣ» барои дарёғти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ

Диссертасияи Султанзода Заррина ба омӯзишу баррасии хусусиятҳои семантиқӣ, сохторӣ ва тарҷумавии воҳидҳои фразеологии забони тоҷикӣ дар асоси маводи куҳантарин тафсири Қуръони Карим ба забони тоҷикӣ – «Тарҷумаи Тафсири Табарӣ» бахшида шудааст. Мавзуи мавриди таҳқиқ дар пояти ду илми муосир – фразеология ва тарҷумашиносӣ, анҷом ёфтааст. Омӯзиши воҳидҳои фразеологӣ дар «Тарҷумаи Тафсири Табарӣ» ва баррасии чигунагии корбурди онҳо дар асар аз масъалаҳои муҳимми забоншиносӣ, хусусан фразеологияшиносии тоҷик арзёбӣ мегардад.

Таҳқиқи мазкур, пеш аз ҳама, муаррифигари ин ҳақиқати таъриҳӣ аст, ки донишмандони гузаштаи форсу тоҷик ҳанӯз дар асрҳои IX-X аз таркиботу таъбироти устувор ва тарҷумапазириву тарҷуманопазирии онҳо огоҳӣ дошта, барои дуруст ифода намудани онҳо ҳангоми тарҷума аз роҳҳои гуногун: муодилёбӣ, муодилофаринӣ, тарҷума кардан бо муодилҳои луғавӣ ва ғайра истифода мебурданд.

Навғонии илмии таҳқиқ дар он зоҳир меёбад, ки барои аввалин бор хусусиятҳои сохтории воҳидҳои фразеологӣ дар «Тарҷумаи Тафсири Табарӣ» ва мушкилоти тарҷумаи воҳидҳои фразеологӣ дар забони тоҷикӣ ва нишон додани муодилёбиву муодилофаринии мутарҷимони асар барои воҳидҳои фразеологӣ мавриди таҳқиқи муфассал қарор гирифта, хусусиятҳои синонимӣ, антонимӣ, вариантнокӣ ва полесимии воҳидҳои фразеологӣ ҳамаҷониба баррасӣ шудаанд.

Аҳаммияти назарӣ ва амалии таҳқиқ дар он зоҳир меёбад, ки натиҷаҳои бадастомада ҷанбаҳои назарии омӯзиши забон ва услуби наспи классикии форсу тоҷик, хусусан «Тарҷумаи Тафсири Табарӣ»-ро пурратар гардонида, дар шинохти воҳидҳои фразеологии асари мазкур метавонад ҳамчун маводи назарӣ хидмат намояд.

Натиҷаҳои диссертатсияро метавон зимни дарсҳои назариявию амалии таърихи забон, курсҳо ва семинарҳои таҳассусӣ доир ба фразеология, назария ва амалияи тарҷума, ҳамзамон, барои тартиб додани луғатҳои фразеологӣ дар донишгоҳу донишкадаҳо ва дигар муассисаҳои илмӣ-таълимиӣ истифода намуд. Ҳарчанд дар фразеологияшиносии тоҷик дар робита ба хусусиятҳои синонимӣ, антонимӣ, вариантнокии воҳидҳои фразеологӣ, ҳамзамон, дар мавриди асолату иқтибосӣ будани ҷузъҳои онҳо тадқиқоти зиёд сурат гирифта бошад ҳам, диссертант дар ин таҳқиқ ба бахши татбиқии онҳо такя ба маводи «Тарҷумаи Тафсири Табарӣ» таваҷҷӯҳи бештар намудааст, ки ин яке аз навгониҳои дигари диссертатсия ба шумор меравад.

Бо назардошти афзалиятҳои зикршуда диссертатсия ба талаботи бандҳои 31-33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад.

Нуктаҳои илмии барои ҳимоя пешниҳодшуда ва натиҷаҳои ҳосилгардида аз он шаҳодат медиҳанд, ки муҳаққиқ аз ҷараёни таҳқиқи мавзуъ огоҳии комил дорад ва онро дар доираи талаботи корҳои илмӣ ба сомон расонидааст.

Мавзуи интихобшуда ва мазмуни ягонаи таҳқиқи диссертационӣ ба шиносномаи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ мувофиқ мебошад.

Натиҷаҳои асосӣ, хулосаҳои таҳқиқ ва тавсияҳои муаллиф дар 3 мақола, ки дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандай Комиссияи олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба табъ расидаанд, инъикос ёфта, бо мазмун ва мавзуи диссертатсия бевосита

алоқаманд мебошанд. Автореферати диссертатсия ва мақолаҳои нашрнамудаи унвонҷӯ фарогири мазмуну муҳтавои диссертатсия мебошанд. Мақолаҳои илмии интишорёфтаи муаллиф ва төъдоди маводи чопшуда ба талаботи бандҳои 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ мувофиқат менамоянд.

Дар хуносай диссертатсия дастовардҳои илмии таҳқиқ ва моҳияти масъалаҳои меҳварӣ зикр ёфта, дурнамо ва тавсияҳои амалии мавзуи кори диссертационӣ таъйин шудаанд. Аҳаммияти таҳқиқ, навгониҳои илмии диссертатсия ва арзиши амалии онро ба инобат гирифта, комиссияи эксперти ба чунин хуноса омад, ки диссертатсияи Султанзода Заррина дар мавзуи «Хусусиятҳои соҳторӣ-семантикӣ ва тарҷумавии воҳидҳои фразеологӣ дар «Тарҷумаи Тафсири Табарӣ» кори мукаммали аз ҷиҳати илмӣ анҷомёфта буда, ба талаботи Комиссияи олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад. Бо назардошти ин, диссертатсияро барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 - Забони тоҷикӣ ба ҳимоя пешниҳод кардан мумкин аст. Комиссияи эксперти дар асоси банди 60-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ пешниҳод менамояд:

1. Диссертатсияи Султанзода Заррина дар мавзуи «Хусусиятҳои соҳторӣ-семантикӣ ва тарҷумавии воҳидҳои фразеологӣ дар «Тарҷумаи Тафсири Табарӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ дар ҷаласаи шурои дессертационии 6D.KOA-021-и назди Дошишгоҳи миллии Тоҷикистон тариқи овоздиҳии ошкоро ба ҳимоя қабул карда шавад.

2. Комиссияи эксперти муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқотиашон ба ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ мувофиқат доранд, ба ҳайси муқарризони расмӣ пешниҳод менамояд:

- **Султон Ҳасан Баротзода** – доктори илмҳои филологӣ, узви вобастаи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, сарҳодими илмии

шувбай фарҳангнигорӣ ва истилоҳоти Институти забон ва адабиёти ба номи Рудакии АМИТ;

- Шаҳбози Рустамшо – доктори фалсафа (Phd) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D020500 – Филология (6D020502 – Забони тоҷикӣ), директори филиали Муассисаи давлатии Донишкадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф дар шаҳри Кӯлоб;

3. Ба сифати муассисаи пешбар **Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ** пешниҳод мешавад.

4. Барои гузоштани эълони ҳимоя, матни диссертасия ва автореферати он дар сомонаҳои расмии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестацонии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5. Барои чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои таъиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:

доктори илми филологӣ, профессор,
узви шурои диссертационӣ

Гадоев Н.

Аъзои комиссияи эксперти:

доктори илми филологӣ, профессор,
узви шурои диссертационӣ

Ҳомидов Д.Р.

доктори илми филологӣ, профессор,
узви шурои диссертационӣ

Ҷӯраева М.Р.

«08» феврали соли 2024